

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

ΓΡΑΦΕΙ: Ο Στάθης Λιδωρίκης χημικός μηχανικός

1. Ο Άνθρωπος και το Φυσικό Περιβάλλον

Ο πλανήτης είναι ο χώρος που ζουν και αναπαράγονται αμέτρητα είδη οργανισμών, ένας εκ των οποίων είναι και ο άνθρωπος. Για χιλετίες ο άνθρωπος έζησε σε αρμονία με τη φύση και το φυσικό περιβάλλον παράγοντας και καταναλώνοντας όσα χρειαζόταν για να ζήσει, (τροφή, ξύλα, ρούχα κ.ά.). Αυτό το περιβάλλον ποτέ δεν είχε και ποτέ δε θα έχει από μόνο του σκουπίδια. Όλα όσα υπάρχουν σ' αυτό μετά από κάποιο χρόνο ζωής και κάποιες διεργασίες γίνονται χρήσιμα υλικά, που χρησιμοποιούνται και πάλι.

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια οι ανθρώπινες κοινωνίες λειτουργούσαν με τον ίδιο τρόπο και η έννοια «σκουπίδια» ήταν σχεδόν άγνωστη. Τα αποφάγια δεν ήταν σκουπίδια, αλλά τροφή για τα ζώα. Τα αγαθά ήταν κατασκευασμένα από φυσικά υλικά και μπορούσαν εύκολα να επανενταχθούν στη φύση μετά το τέλος της χρήσιμης ζωής τους. Οι συσκευασίες των προϊόντων ήταν τότε πιο απλές από τις σημερινές, ενώ τα πλαστικά ήταν σχεδόν άγνωστα. Οι γυάλινες και πήλινες συσκευασίες ήταν οι πιο συνηθισμένες, ενώ οι καταναλωτές χρησιμοποιούσαν υφασμάτινες τσάντες, δίχτυα ή καλάθια, για να μεταφέρουν τα ψώνια τους.

Παλιότερα δεν υπήρχε η καταναλωτική μανία, που υπάρχει σήμερα, ενώ πολλά αντικείμενα επιδιορθώνονταν ή μετατρέπονταν σε κάτι άλλο, πριν καταλήξουν στα άχρηστα. Αυτό βέβαια είναι κάτι που σε έναν βαθμό συμβαίνει και σήμερα σε αγροτικές περιοχές. Το πρόβλημα είναι μεγαλύτερο στις αστικές περιοχές και τις μεγάλες πόλεις όπου τα τελευταία χρόνια συγκεντρώθηκε το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού. Συγχρόνως με την εξέλιξη της τεχνολογίας δημιουργήθηκαν χιλιάδες νέα προϊόντα και έγινε δυνατή η μαζική παραγωγή τους. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μεγάλη αύξηση στην ποσότητα των απορριμμάτων, την υπέρμετρη χρήση φυσικών πόρων και τη ρύπανση του περιβάλλοντος με στερεά απορρίμματα, υγρά απόβλητα και αέριους ρύπους. Οι υπερκαταναλωτικοί ρυθμοί, που αναπτύχθηκαν οδήγησαν σε ανισορροπία τον ίδιο τον πλανήτη με κίνδυνο την οριστική διάλυση του.

Δεν χρειάζεται να τονιστεί ιδιαίτερα η σοβαρότητα, που έχει για τον ίδιο τον άνθρωπο η προστασία του περιβάλλοντος και η αποκατάσταση των μέχρι σήμερα περιβαλλοντικών καταστροφών. Η μόλυνση του περιβάλλοντος έχει γίνει πλέον παγκόσμιο πρόβλημα. Η διεθνοποίηση των βιομηχανικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων μπορεί να προσέφερε πολυάριθμα οφέλη στην παγκόσμια οικονομία, ταυτόχρονα όμως δημιούργησε σοβαρά προβλήματα στο παγκόσμιο περιβάλλον, τα σοβαρότερα από τα οποία είναι η υπερθέρμανση του πλανήτη και η ερημοποίηση μεγάλων εκτάσεων. Τα παγκόσμια αυτά προβλήματα έχουν τις ρίζες τους στον ασυγκράτητο υλικό τρόπο ζωής του σύγχρονου ανθρώπου, που στηρίζεται στη σπάταλη και ανεξέλεγκτη χρήση ορυκτών καυσίμων (πετρέλαιο, φυσικό αέριο, άνθρακας),

όχι μόνο στις δυτικές κοινωνίες αλλά και στις ταχύτατα αναπτυσσόμενες χώρες, όπως Κίνα και Ινδία.

Για τη χώρα μας το πρόβλημα της προστασίας του περιβάλλοντος έχει αποκτήσει επικίνδυνα εκρηκτικές διαστάσεις. Πολύχρονες καθυστερήσεις και αδυναμία συνεργασίας ανάμεσα στις πολιτικές δυνάμεις οδήγησαν στη σημερινή τραγική κατάσταση του περιβάλλοντος και ιδιαίτερα σε ότι αφορά το θέμα της διαχείρισης των αστικών στερεών απορριμμάτων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, η Ελλάδα είναι από τις τελευταίες χώρες στη διαχείριση των απορριμμάτων με ποσοστά 81 % στην ταφή των απορριμμάτων και μόλις 19 % ανακύκλωση και κομποστοποίηση (16 % ανακύκλωση και 3 % κομποστοποίηση), σε σύγκριση με χώρες όπως Σουηδία, Δανία, Βέλγιο, Γερμανία, Ολλανδία, στις οποίες τα ποσοστά ταφής δεν ξεπερνούν το 1 %.

2. Η ανάγκη για ανακύκλωση

Η αντιμετώπιση του σοβαρού αυτού προβλήματος για τη χώρα μας απαιτεί αλλαγή στάσης απέναντι στην ίδια την καθημερινότητά μας και στην αντίληψη, που έχουμε για την ζωή. Μια πλευρά της αλλαγής στην καθημερινότητά μας θεωρείται και η ανακύκλωση χρήσιμων υλικών, με κύριο στόχο τη μείωση του όγκου των απορριμμάτων, που οδηγούνται στους χώρους υγειονομικής ταφής. Από μόνη της η λύση αυτή δεν αποτελεί και την μοναδική λύση στο σοβαρό πρόβλημα της μόλυνσης του περιβάλλοντος, αλλά αποτελεί ένα μικρό μεν αλλά σοβαρό βήμα στην όλη αντιμετώπιση του.

Ως ανακύκλωση χαρακτηρίζεται η διαδικασία επανεισαγωγής στο παραγωγικό κύκλωμα, ως πρώτων υλών, υλικών που θεωρούνται απορρίμματα. Είναι δηλαδή η επανεπεξεργασία ήδη επεξεργασμένων υλικών, αυτών που θεωρούμε «άχρηστα-σκουπίδια», σε μορφή νέων προϊόντων. Υλικά όπως **Γυαλί, Πλαστικό, Χαρτί, Μέταλλα** μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν, στην παραγωγική διαδικασία. Αυτή η διαδικασία αποτελεί σημαντική διέξοδο στα προβλήματα, που έχουν προκύψει από τη συσσώρευση όλων αυτών των απορριμμάτων και συμβάλλει σημαντικά στη μείωση της κατανάλωσης πρώτων υλών, την εξοικονόμηση της ενέργειας, αλλά και τη μείωση της ρύπανσής. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζουμε ότι μόνο τα σκουπίδια, που απομένουν στο τέλος αυτού του κύκλου, θα φτάσουν στους **Χώρους Υγειονομικής Ταφής (ΧΥΤΑ)** που σήμερα ονομάζονται **Χώροι Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων (ΧΥΤΥ)**.

Ειδικά για την περιοχή της Βυτίνας η υλοποίηση ενός συστηματικού προγράμματος ανακύκλωσης αποτελεί σήμερα επιτακτική ανάγκη. Δυστυχώς, παρά την ύπαρξη δύο διαφορετικών κάδων απόθεσης των απορριμμάτων, δηλαδή **πράσινο** κάδος για απόρριψη μη ανακυκλώσιμων απορριμμάτων και **μπλε** κάδος για ανακυκλώσιμα υλικά, εν τούτοις μέχρι σήμερα και οι δύο κάδοι δέχονται κάθε είδους απορρίμματα με αποτέλεσμα να καθίσταται πολύ δύσκολη η ανακύκλωση των πραγματικά ανακυκλώσιμων υλικών.

Είναι επιτακτική ανάγκη όλοι οι πολίτες της Βυτίνας και ιδιαίτερα οι καταστηματαρχές να συμβάλλουν με όλες τις δυνάμεις τους στη διαμόρφωση ενός ρεαλιστικού και υλοποιήσιμου προγράμματος ανακύκλωσης με συστηματικό διαχωρισμό των ανακυκλώσιμων και μη ανακυκλώσιμων υλικών μετά τη χρήση τους.

Στα πλαίσια αυτά και σε πρώτη φάση προτείνεται η εφαρμογή ενός ρεαλιστικού προγράμματος ανακύκλωσης, σύμφωνα με το οποίο στον **μπλε** κάδο ανακύκλωσης θα πρέπει να απορρίπτονται τα παρακάτω (**και μόνο αυτά**) ανακυκλώσιμα υλικά όπως **χαρτί, γυαλί, πλαστικά και μέταλλα** (πχ. κονσέρβες, αλουμινένια κουτάκια). Τα υλικά αυτά θα πρέπει να διαχωρίζονται στο σπίτι ή τα καταστήματα και τα ξενοδοχεία από τα υπόλοιπα απορρίμματα. Βέβαια, εκτός από τα ανακυκλώσιμα υλικά υπάρχουν και άλλα ανακυκλώσιμα υλικά όπως που θα μπορούσαν να ανακτηθούν, **μπαταρίες, ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά, ορυκτέλαια και συσκευασίες τους, λάστιχα, οχήματα, συσσωρευτές, ρούχα, απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων, ογκώδη, λαμπτήρες**. Αλλά στη σημερινή κατάσταση που υπάρχει στο όλο θέμα της διαχείρισης των απορριμμάτων όχι μόνο στη Βυτίνα και την Τρίπολη αλλά και γενικότερα στην Πελοπόννησο, θα ήταν χωρίς αντίκρισμα η συμμετοχή των ανακυκλώσιμων αυτών υλικών στην προσπάθεια για συστηματική ανάκτηση τουλάχιστον εκείνων των υλικών που στη Βυτίνα καταναλώνονται σε μεγάλες ποσότητες (**χαρτί, γυαλί, πλαστικά, μέταλλα**).

Έτσι, σε πρώτη φάση, προτείνεται η εφαρμογή ενός ρεαλιστικού προγράμματος ανακύκλωσης που θα πρέπει να περιλαμβάνει τα υλικά συσκευασιών, όπως **χαρτί, γυαλί, πλαστικά και μέταλλα** (πχ. κονσέρβες, αλουμινένια κουτάκια). Πιο συγκεκριμένα:

- **Χάρτινες Συσκευασίες:** Χαρτόκουτα και χαρτοκιβώτια φαρμάκων, ποτών, παπουτσιών, απορρυπαντικών, δημητριακών, χυμών, γάλακτος, καφέ, τροφίμων (π.χ. πίτσα, μπισκότα, ζάχαρη), ηλεκτρικών συσκευών, οδοντόκρεμες, χαρτοσακούλες, εφημερίδες, περιοδικά, διαφημιστικά έντυπα, χαρτί γραφείου.
- **Γυάλινες Συσκευασίες:** Μπουκάλια από μπίρες, αναψυκτικά, νερά, γάλατα, χυμοί, κρασιά, λοιπά αλκοολούχα και βαζάκια τροφίμων
- **Αλουμινένιες Συσκευασίες:** Κουτάκια αλουμινίου (αναψυκτικά, χυμοί, μπίρες, καφέδες, energy drinks κ.τ.λ.)
- **Λευκοσιδηρές (μεταλλικές) Συσκευασίες:** Κουτάκια από γάλα, κονσέρβες τροφίμων (ζαμπόν, κομπόστα, τόνοι, τοματοπολτό, κ.α), καφέ, ζωοτροφές.
- **Πλαστικές Συσκευασίες:** Συσκευασίες από αναψυκτικά, νερό, τρόφιμα (γιαούρτι, βούτυρο, λάδι, κ.α) απορρυπαντικά, είδη καθαρισμού (σαμπουάν, αφρόλουτρα, οδοντόκρεμες, αποσμητικά) πλαστικές σακούλες, φιλμ περιτυλίγματος κ.τ.λ.

Τονίζεται ότι τα προς ανακύκλωση υλικά θα πρέπει να είναι καθαρά και όχι ρυπασμένα.

3. Γιατί πρέπει να πετύχει η ανακύκλωση

Με την ανακύκλωση συσκευασιών συνεισφέρουμε στην εξοικονόμηση ενέργειας και επενδύουμε σ' ένα καλύτερο μέλλον για μας και τα παιδιά μας. Γι' αυτό, ας ξεχωρίσουμε από το σύνολο των απορριμμάτων τα υλικά συσκευασιών **πλαστικό, γυαλί, αλουμίνιο, σίδηρο, χαρτί** και ας τα μεταφέρουμε στους ειδικούς μπλε κάδους ανακύκλωσης.

Οι άδειες συσκευασίες με την κατάλληλη επεξεργασία μετατρέπονται σε αξιοποιήσιμη πρώτη ύλη, από την οποία κατασκευάζονται πλαστικά, γυάλινα και μεταλλικά αντικείμενα καθημερινής χρήσης. Γιατί ό,τι πετάμε, δεν είναι σκουπίδι !

Κανείς δεν αμφισβητεί ότι γίνονται (πάντα με μεγάλη καθυστέρηση και υψηλό κόστος) προσπάθειες για την υλοποίηση και αποπεράτωση της ιδέας της ανακύκλωσης. Όμως, **καμιά πολιτική ή πρόγραμμα ανακύκλωσης δεν μπορεί να πετύχει αν δεν ευαισθητοποιηθεί ο ίδιος ο άνθρωπος**. Είναι απαραίτητο να συνειδητοποιήσουμε την αναγκαιότητα για αρμονική συμβίωση με το περιβάλλον και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής. Δεν θα πρέπει να στεκόμαστε ως παθητικοί αποδέκτες αποφάσεων αλλά υπεύθυνα και ενεργά να εφαρμόζουμε ορισμένους κανόνες σαν γενικές αρχές για τις αγορές μας, απλά αλλάζοντας τις μέχρι τώρα συνήθειές μας ορίζοντας νέους κανόνες για τις αγορές μας.

Τέλος δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η ανακύκλωση είναι μια καλή δεύτερη λύση. Η καλύτερη πρώτη είναι αυτή του να μην δημιουργούμε απορρίμματα. Στόχος μας πρέπει να είναι η **συνειδητή συμμετοχή μας** κατανοώντας ότι αυτή αποτελεί αναγκαιότητα και όχι εξαναγκασμό για έναν τρόπο ζωής ισορροπίας και αποκατάστασης της φύσης, εναρμόνισης της καθημερινότητας με βαθύ αίσθημα συλλογικότητας. Να αποκατασταθεί η «οικονομία» με την ευρύτερη έννοιά της και όχι μόνο χρηματική, να κατανοήσουμε ότι δεν ήμαστε μόνοι και η σχέση αλληλεξάρτησης είναι ζωντανή και παρούσα.

Να γίνει η ανακύκλωση μέρος της καθημερινότητάς μας, κομμάτι της ζωής και της αντίληψής μας. Μπορεί η Βυτίνα να αποτελεί ένα πολύ μικρό μέρος του Πλανήτη, αλλά η αγωνία για το μέλλον είναι η ίδια σε κάθε μέρος του Πλανήτη και για όλους τους ανθρώπους. Το μήνυμα που πρέπει να αντηχεί από άνθρωπο σε άνθρωπο είναι: **συμμετοχή, ενεργοποίηση, και επαγρύπνηση μέσα από αγάπη για τη διατήρηση της ομορφιάς του κόσμου**. Θα πρέπει να απαιτούμε από τους εαυτούς μας, **ποιότητα στη σκέψη, ποιότητα στη δράση**.

Παραγωγή και Διαχείριση Αστικών Στερεών Απορριμμάτων (MSW)

